

1.

Čo spôsobuje zavšivenie?

Pôvodca pedikulózy voš detská (*Pediculus capitis*) je cudzopasník živiaci sa krvou hostiteľa, ktorý je schopný parazitovať iba na človeku. Žije vo vlasatej časti hlavy, ale aj napr. v obočí, brade, fúzoch. Samček dosahuje veľkosť 2-3 mm, samička 2,9-3,5 mm. Voš detská má ústne ústroje prispôsobené k bodaniu a saniu. Živí sa prúdiacou krvou, za prirodzených podmienok prijíma potravu každé 2-3 hodiny. Samičky kladú denne 3-4 vajíčka (hnidy) ku koreňom vlasov pevným, prakticky nerozpustným tmelom. Z vajíčok sa liahnu larvy (pri teplote 25 °C za 13-19 dní, pri teplote 30°C za 7-14 dní). Vývoj vší z vajíčok cez larválne štádia až k dospelému jedincovi trvá priemerne 20 dní, jeho dĺžka závisí od teploty (pri teplote 28-30°C trvá vývoj 18-22 dní, pri 37°C 14-15 dní). Vajíčka (hnidy) zostávajú na vlasoch i po vyliahnutí vší. Živé hnidy sú žltobiele s rozmermi 0,8x 0,3 mm, po vyliahnutí sú priesvitné. Na vrchole hnidy je viečko, ktorým vyliahnutá voš vylezie. Dospelé samičky žijú priemerne 3 týždne. Za život nakladú asi 100-140 vajíčok.

1.

Ako sa možno všami nakaziť?

Kedže voš detská parazituje len na človeku, zdrojom nákazy je zavšivený človek. Od zavšiveného zdroja je možný prechod na nového hostiteľa od začiatku zavšivenia až do doby jeho likvidácie. Vši sa šíria hlavne pri priamom styku a zväčša v kolektívoch (rodina,

predškolské a školské zariadenia, ubytovne), ale v menšej miere aj prostredníctvom rôznych predmetov (hrebene, kefy, čiapky, šálu, osobná a posteľná bielizeň). Ak sa dostanú vši na golier odevu, môžu preliezať aj na šaty druhých osôb v spoločných skrinkách, šatniach.

1.

Je výskyt vši v súčasnosti vyšší ako v minulosti?

Z odbornej literatúry vyplýva (napr. čas. Epidemiol. Mikrobiol. Imunol. 55, 2006, č. 3 s. 112-119), že výskyt vši detskej sa v posledných 10-tich rokoch na celom svete zvyšuje. Je to spôsobené stratou účinnosti odlišivovacích prípravkov v dôsledku rezistencie vši voči insekticídom, ktoré tieto prípravky obsahujú. Výskyt vši má kolísavý charakter. Údaje z rôznych krajín o výskyte vši sa pohybujú v rozmedzí od 2 až do 60 %. Štatisticky presné údaje ale nie sú k dispozícii vzhľadom na to, že výskyt vši (pedikulózy) nepodlieha povinnému hláseniu prenosných ochorení.

1.

U koho (akej vekovej skupiny) je výskyt vši najčastejší?

Voš detská žije predovšetkým vo vlasoch detí, najčastejšie 2 až 12 ročných. Dôvodom pomerne ľahkého prenosu u detí tejto vekovej skupiny je to, že deti sa často pri hrách dotýkajú hlavami.

1.

Závisí výskyt vši od ročného obdobia?

V zimnom období je výskyt vši vyšší. Pravdepodobne je to spôsobené tým, že predovšetkým v zime sa nosia pokrývky hlavy, ktoré si deti pri hrách aj vymieňajú, a tým sa vši môžu prenášať. V letnom období sa čapice nenosia a viac sa aj strihajú vlasy.

1.

Ako sa dá vši zbaviť čo najúčinnejšie?

Časté umývanie vlasov síce čiastočne bráni pomnožovaniu parazitov vo vlasoch, ale toto opatrenie nemožno považovať za dostatočné. Samotné umytie vši z vlasov neodstráni. Je potrebné ošetriť vlasy prípravkom proti všiam dostupným na trhu (v súčasnosti je na trhu šampón, dezinfekčný spray, vlasový gél, kondicionér). Túto kúru je nutné vykonať u všetkých členov kolektívu v rovnakom čase. Ak sa kúra neaplikuje u všetkých a v rovnakom čase, môže

dochádzať k ďalšiemu prenosu. Zároveň je nutné vyvariť, resp. vyprať pri vysokých teplotách osobnú a posteľnú bielizeň, dôkladne ju vysušiť a vyžehliť. Čiapky, šatky, šály a iný odev, ktorý nie je možné vyvariť je nutné vyprať min. v 2 cykloch pri doporučených teplotách, dôkladne vysušiť, vystaviť účinkom slnečného žiarenia, príp. postriekať prípravkom na lezúci hmyz. Matrace, žinenky používané v škole je tiež potrebné postriekať prípravkom na lezúci hmyz, dôkladne vyvetrať, vystaviť účinkom slnečného žiarenia a min. 3-4 dni nepoužívať. Predmety prichádzajúce do priameho styku s vlasmi (hrebene, kefy) je potrebné ošetriť prípravkom na lezúci hmyz, prípadne namočiť do roztoku s obsahom chlóru.

Zásadné je zabezpečenie vysokej úrovne osobnej hygieny. Každý člen kolektívu musí používať vlastné predmety osobnej hygieny (uterák, hrebeň) a zabrániť ich vzájomnému požičiavaniu. To isté platí aj v prípade čiapok, šatiek, prípadne iných pokrývok hlavy.

1.

Čo robiť v prípade, keď si rodič sám nedokáže poradiť s odstránením vší?

Zavšivenie je ochorenie zaradené do Medzinárodnej klasifikácie chorôb pod kódom B85. Na základe tejto skutočnosti je lekár povinný zabezpečiť príslušnú liečebno - preventívnu starostlivosť, a to buď samostatne alebo v spolupráci s príslušným špecialistom.